

Nr 96.

Ankom till riksdagens kansli den 18 april 1944 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde.

(3:e avd.)

Driftbudgeten.

Femte huvudtiteln.

1:o) **Bekämpande av arbetslösheten: Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.** I propositionen nr 163 har Kungl. Maj:t (bilaga 3, punkt 1, s. 33—37 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 mars 1944) föreslagit riksdagen att till Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kronor.

För ifrågavarande ändamål har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 13 000 000 kronor, varjämte en reservation å 8 970 000 kronor stått till förfogande från föregående budgetår.

I skrivelse den 17 februari 1944 har *statens arbetsmarknadskommission* hemställt om anvisande av ytterligare medel för bestridande av kostnader för arbetsmarknadsreglerande åtgärder under innevarande budgetår. Medelsförbrukningen under första hälften av budgetåret uppginge till 12 930 000 kronor, och det beräknade medelsbehovet för senare delen av budgetåret beräknades till 29 040 000 kronor. Det beräknade medelsbehovet för budgetåret 1943/44 i dess helhet utgjorde alltså (12 930 000 + 29 040 000) 41 970 000 kronor. Då till förfogande för arbetsmarknadsreglerande åtgärder under nämnda budgetår stode 21 970 000 kronor, skulle sålunda erfordras en anslagsförstärkning av 20 000 000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

Såsom statens arbetsmarknadskommission framhållit inträdde under hösten 1943 en tendens till avmattning i den tidigare starka efterfrågan på arbetskraft, vilken tendens under vintermånaderna ytterligare markerats. Till en del måste detta betraktas såsom en normal företeelse, men inom vissa distrikt har arbetslösheten endast till en mindre del karaktären av säsongarbetslöshet. Framför allt gäller detta Västernorrlands län men även Värmlands samt Göteborgs och Bohus län. Inom förstnämnda län har arbetstillgången jämväl tidigare varit otillfredsställande. Att antalet hjälpsökande arbetslösa därstädes likväl varit relativt ringa sammanhänger med att skogsavverkningarna tidigare absorberat den lediga arbetskraft, som lämpat sig

för arbete i skogarna. Sedan emellertid efterfrågan på arbetskraft till skogsavverkningarna minskat, har det såväl inom detta län som på andra håll blivit allt svårare för den friställda arbetskraften att vinna sysselsättning på den öppna marknaden. Det har därför befunnits erforderligt att igångsätta offentliga arbeten i ganska betydande omfattning inom de av arbetslöshet särskilt hemsökta områdena. Jag har för avsikt att i samband med anmälan om äskande av anslag till arbetslöshetens bekämpande för budgetåret 1944/45 lämna en utförlig redogörelse för vilka åtgärder, som i detta avseende vidtagits. Det är emellertid uppenbart att det för innevarande budgetår anvisade anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. ej förslår till bestridande av kostnaderna för dylika arbeten i den omfattning, som nu kräves, varför ifrågavarande anslag bör förstärkas. Lika med arbetsmarknadskommissionen finner jag det belopp, som ytterligare behöver anvisas för innevarande budgetår, kunna uppskattas till 20 000 000 kronor.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bekämpande av arbetslösheten: Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kronor.

2:o) **Bekämpande av arbetslösheten: Vissa ersättningar åt arbetare vid Salsåkers sågverk m. fl.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 37—40) föreslagit riksdagen att till Bekämpande av arbetslösheten: Vissa ersättningar åt arbetare vid Salsåkers sågverk m. fl. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 10 500 kronor.

I proposition den 8 oktober 1943, nr 358, till 1943 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag om utgivande av statsmedel av vissa ersättningar till arbetare m. fl. vid Salsåkers sågverk i anledning av sågverksdriftens nedläggande. Ersättningsgrunderna hade utarbetats av en av länsstyrelsen för ändamålet utsedd kommitté, den s. k. Salsåkerskommittén. Ersättningarna föreslogos utgå med varierande belopp alltefter anställningstid, ålder och försörjningsplikt. Vid framläggande av nämnda förslag förutsattes, att frågan om ersättningarnas storlek och form kunde behöva bli föremål för ytterligare utredning och övervägande.

I anledning av propositionen förklarade sig riksdagen intet ha att erinra mot de föreslagna grunderna för ersättningarna samt anvisade det av Kungl. Maj:t för ändamålet äskade beloppet, 63 700 kronor, å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1943/44.

I samband med att berörda ersättningsfrågor undergått ytterligare utredning, ha framställningar inkommit dels från personer, som ej blivit delaktiga av de redan beviljade engångsersättningarna men som enligt de grunder, efter vilka dylika ersättningar utgått, ansett sig berättigade till ersättning, dels ock från personer, som erhållit engångsersättningar men som på grund av längden av sin anställning vid sågverket ansett sig berättigade till högre ersättning.

I förevarande sammanhang har departementschefen upptagit frågan om ytterligare ersättningar till berörda personal allenast såvitt gäller ersättningar av engångsnatur. I detta avseende har den s. k. Salsåkerskommittén på grundval av numera erhållna kompletterande uppgifter rörande de vid Salsåkers sågverk anställda arbetarna framlagt förslag om vissa ytterligare ersättningar. Då kommitténs förslag står i överensstämmelse med de grunder, som tillämpats vid beviljandet av de tidigare utdelade engångsersättningarna, har departementschefen på grundval av förslaget förordat dels att fyra personer, vilka förut ej erhållit någon ersättning, nu tilldelas engångsersättningar, därav två med vardera 1 000 kronor samt två med vardera 500 kronor, dels ock att två personer, vilka rätteligen bort hänföras under högre ersättningsgrupp, tilldelas ytterligare engångsersättning med 350 kronor vardera.

Enär sådana arbetare, som närma sig 50-årsåldern, finge anses ha svårighet att på annan ort erhålla arbetsanställning och då årliga ersättningsbelopp icke ifrågakomma för arbetare i detta åldersläge, har departementschefen vidare ansett sig böra förorda av kommittén framlagt förslag att en till det dubbla förhöjd engångsersättning får utgå till personer, som äro födda före år 1897 men som ännu ej uppnått 50 års ålder. I enlighet härmed skulle sex arbetare tillerkännas ytterligare engångsersättning med vardera 1 000 kronor samt en arbetare med 700 kronor.

Då Kungl. Maj:ts förslag icke föranlett erinran från utskottets sida, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Bekämpande av arbetslösheten: Vissa ersättningar åt arbetare vid Salsåkers sågverk m. fl.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 10 500 kronor.

3:o) **Bidrag till allmänna barnhuset.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 40—42) föreslagit riksdagen att till Bidrag till allmänna barnhuset å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 283 000 kronor.

Från det å riksstaten uppförda anslaget till Bidrag till barnhusen har årligen utgått visst belopp till allmänna barnhuset. Härutöver har riksdagen för samma ändamål anvisat anslag å tilläggsstat för budgetåren 1940/41—1942/43. Sistnämnda anslag ha avsetts för täckande av den brist i barnhusets stat, som beräknats uppkomma under respektive budgetår.

Jämväl under innevarande budgetår beräknas barnhusets utgifter komma att överstiga inkomsterna, bland annat till följd av stegrade krav på understöd från barnhuset till upptagningshem och fosterbarnsförmedling. För täckande av denna till omkring 295 000 kronor uppskattade brist föreslås skola i första hand tagas i anspråk den till 12 399 kronor 67 öre uppgående behållning, som uppkommit å omförmälda, för budgetåret 1942/43 anvisade tilläggsanslag. För täckande av bristen i övrigt har det ansetts nödvändigt —

därest icke barnhuset skulle nödgas taga kapitaltillgångar i anspråk för löpande utgifter — att i likhet med föregående budgetår anvisa särskilt anslag å tilläggsstat.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till allmänna barnhuset* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 283 000 kronor.

4:o) **Medicinalstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 4, s. 42—44) föreslagit riksdagen medgiva, att den i avlöningsstaten för medicinalstyrelsen upptagna anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1943/44 överskridas med högst 18 000 kronor.

Den i gällande avlöningsstat för medicinalstyrelsen upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal är fastställd till 252 000 kronor.

I skrivelse den 25 januari 1944 har *medicinalstyrelsen* anmält, att nämnda belopp ej komme att förslå till täckande av erforderliga utgifter under posten. Styrelsen uppger, att belastningen å posten den 31 december 1943 utgjorde 130 383 kronor. För återstående hälft av budgetåret kunde med bibehållande av den personal, som styrelsen efter noggrann prövning funnit nödvändig för de löpande göromålen behöriga gång, utgifterna under posten icke begränsas till lägre belopp än 139 500 kronor, vilket skulle innebära, att vid budgetårets slut anslagsposten komme att överskridas med i runt tal 18 000 kronor. Den väsentliga anledningen härtill vore, att posten till följd av särskilda omständigheter belastats och väntades komma att ytterligare belastas med kostnader för anställande av tillfällig personal samt avlöande av vikarier i större omfattning än som förutsatts vid dess beräkande. Sålunda kunde vikarie å den ordinarie byråchefstjänsten å styrelsens hälsovårdsbyrå beräknas komma att avlönas med anlåtande av icke-ordinarieanslaget till ett belopp av omkring 6 900 kronor, varjämte det styrelsen anförtrodda utredningsuppdraget rörande den öppna vården vid av landsting eller kommun drivna sjukhus beräknades medföra en icke förutsedd medelsbelastning å anslagsposten med 11 490 kronor.

Departementschefen har framhållit, att då några mot de nytillkomna utgifterna svarande besparingar icke torde kunna förväntas, en ytterligare medelsanvisning med av styrelsen beräknade 18 000 kronor icke syntes kunna undvikas.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för medicinalstyrelsen upptagna anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1943/44 överskridas med högst 18 000 kronor.

5:o) **Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 5, s. 44—46) underställt riksdagens prövning fråga om anlåtande av anslaget till avlöningar vid statens farmaceutiska laboratorium för beredande av ersättning åt en för viss utredning anställd assistent.

Med skrivelse den 22 december 1943 har medicinalstyrelsen överlämnat en framställning från *föreståndaren för statens farmaceutiska laboratorium*, vari hemställts om anvisande av medel för verkställande av utredning rörande ett ändamålsenligt och ekonomiskt förfarande vid medikamentös behandling av sjuka personer, som äro hänvisade till långvarigt eller ständigt bruk av vissa läkemedel. Utredningen vore avsedd att omfatta såväl val av lämpliga läkemedel som dessas rationella användande under särskilt beaktande av möjligheter till besparingsåtgärder. För verkställande av utredningen förutsattes anställande av en medicinskt utbildad assistent med ett arvode av 6 000 kronor för år.

Föredragande statsrådet Rubbestad har för egen del anfört följande.

Enligt min uppfattning måste det anses vara av stort värde för såväl det allmänna som den enskilde att få det spörsmål, som framställningen avser, klarlagt genom en opartisk utredning. Denna, som torde böra verkställas snarast möjligt, synes lämpligen kunna anförtros åt statens farmaceutiska laboratorium. Då utredningen icke anses kunna verkställas utan förstärkning av laboratoriets läkarpersonal, tillstyrker jag, att ett belopp av högst 6 000 kronor ställes till förfogande för ändamålet. Beloppet torde höra bestridas från den i laboratoriets avlöningsstat upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Då riksdagen icke tidigare haft tillfälle att taga ställning till denna fråga, torde densamma i detta sammanhang böra underställas riksdagens prövning.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad föredragande statsrådet anfört, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för statens farmaceutiska laboratorium upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar må tagas i anspråk för bestridande av i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 mars 1944 angiven kostnad.

6:o) **Överståthållarämbetet: Avlöningar.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 46) och under erinran, att ifrågavarande anslagspost är uppförd med ett belopp av 100 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för överståthållarämbetet upptagna anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1943/44 överskridas med högst 3 000 kronor.

7:o) **Länsstyrelserna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 7, s. 46—48) föreslagit riksdagen medgiva, att den i den för tiden 1 januari—30 juni 1944

fastställda avlöningsstaten för länsstyrelserna under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagna delposten till annan personal än bokföringsgranskare må för täckande av utgifter för avlöning till den under budgetåret 1943/44 vid länsstyrelserna tillfälligt anställda personal, som avsetts för den administrativa försvarsberedskapen, överskridas med högst 600 000 kronor.

Den 30 juni 1943 fastställde Kungl. Maj:t två avlöningsstater för länsstyrelserna att tillämpas, den ena under tiden 1 juli—31 december 1943 och den andra under tiden 1 januari—30 juni 1944. För täckande av kostnaderna för sådan personal vid länsstyrelserna, som fullgör de av den administrativa försvarsberedskapen betingade arbetsuppgifterna, ha emellertid medel hittills icke anvisats, utan dessa kostnader ha av länsstyrelserna jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande förskottsvis bestritts från den under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagna delposten till annan personal än bokföringsgranskare. Nämnda anslagspost i den för tiden 1 juli—31 december 1943 fastställda staten har tagits helt i anspråk för ordinära ändamål och lämnar sålunda icke utrymme för täckande jämväl av nu förevarande kostnader. Riksdagens medgivande har därför ansetts böra inhämtas till att motsvarande delpost i den för tiden 1 januari—30 juni 1944 fastställda avlöningsstaten må användas för täckande av samtliga under tiden 1 juli 1943—30 juni 1944 erforderliga utgifter för krispersonalens avlöning.

Vad sisträmnda delpost beträffar, må densamma i enlighet med skilda beslut av riksdagen belastas med utgifter å sammanlagt högst 1 968 500 kronor. Bland annat på grund därav att den nya taxeringsorganisationen synes komma att utbyggas i hastigare takt än vid medelsanvisningen förutsattes, beräknas endast en mycket obetydlig del av det belopp, varmed delposten för närvarande må ytterligare belastas, kunna användas till bestridande av utgifter för krispersonal. Dessa utgifter hava av länsstyrelserna för hela budgetåret 1943/44 beräknats till 603 500 kronor.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att den i den för tiden 1 januari—30 juni 1944 fastställda avlöningsstaten för länsstyrelserna under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagna delposten till annan personal än bokföringsgranskare må för täckande av utgifter för avlöning till den under budgetåret 1943/44 vid länsstyrelserna tillfälligt anställda personal, som avsetts för den administrativa försvarsberedskapen, överskridas med högst 600 000 kronor.

8:o **Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 8, s. 48—50) föreslagit riksdagen medgiva, att den i avlöningsstaten för landsfiskalerna m. fl. upptagna anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1943/44 överskridas med högst 210 000 kronor.

Den 30 juni 1943 har Kungl. Maj:t fastställt av riksdagen godkänd avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44. Staten upptager bland annat en anslagspost till avlöningar till icke-ordinarie personal å 2 113 000 kronor.

Vid beräkningen av sagda anslagspost har emellertid hänsyn icke tagits till kostnaderna för avlöande av sådan personal, som i enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande anställts för den s. k. administrativa försvarsberedskapen.

Enligt länsstyrelsernas beräkningar skulle för budgetåret 1943/44 utgifterna för avlöningar till den icke-ordinarie personal hos landsfiskalerna, som erfordras för mera stadigvarande arbetsuppgifter, uppgå till 2 107 000 kronor. Mot dessa beräkningar har departementschefen icke haft något att erinra.

Den extra krispersonalens avlöning har under tiden 1 juli 1943—31 januari 1944 dragit en kostnad av i runt tal 123 200 kronor. För återstoden av budgetåret torde man kunna räkna med att dylik personal skall bliva erforderlig i ungefär samma omfattning som under budgetårets sju första månader. Under sådana förhållanden komma kostnaderna härför att uppgå till i runt tal 88 000 kronor.

Då ifrågavarande anslagspost i gällande avlöningsstat är upptagen med 2 113 000 kronor och enligt här gjorda beräkningar medelsbehovet för ändamålet skulle komma att uppgå till $(2\,107\,000 + 123\,200 + 88\,000 =)$ 2 318 200 kronor, är att räkna med att posten måste överskridas med 205 200 kronor eller i avrundat tal 210 000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för landsfiskalerna m. fl. upptagna anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1943/44 överskridas med högst 210 000 kronor.

Utskottet.

9:o) **Poliskåren i Boden: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 9, s. 50 och 51) föreslagit riksdagen att medgiva, att den i avlöningsstaten för poliskåren i Boden upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1943/44 överskridas med högst 19 600 kronor.

Den 7 maj 1943 fastställde Kungl. Maj:t av riksdagen godkänd avlöningsstat för poliskåren i Boden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44. Staten upptager bland annat en anslagspost till avlöningar till icke-ordinarie personal å 14 400 kronor. Anslagsposten är ursprungligen avsedd för avlöningar till fyra extra ordinarie konstaplar samt för vikariatsersättningar. Emellertid hava rådande krisförhållanden nödvändiggjort förstärkning av poliskårens personal. För närvarande tjänstgöra vid kåren tio icke-ordinarie befattningshavare, av vilka tre vikariera för ordinarie personal, som åtnjuter tjänstledighet med C-avdrag. I realiteten har sålunda kåren förstärkts med tre extra tjänstemän. Härutöver beräknas en ytterligare

förstärkning under innevarande budgetår med tre extra konstaplar bliva erforderlig under en tid av två månader för motverkande av den arbetsbalans vid kriminalavdelningen, som uppkommit bland annat till följd av denna avdelnings författningsenliga skyldighet att utreda brott, som höra till krigsrätt och som äro begångna inom Bodens fästnings skyddsområde.

På grund av angivna omständigheter har det ansetts nödvändigt att för innevarande budgetår inhämta riksdagens samtycke till överskridande av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med ett beräknat belopp av 19 600 kronor.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för poliskåren i Boden upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1943/44 överskridas med högst 19 600 kronor.

10:o) **Luftskyddsinspektionen: Avlöningar.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, s. 52) och under erinran, att ifrågavarande anslagspost uppförts med ett belopp av 132 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för luftskyddsinspektionen upptagna anslagsposten avlöningar till övrig, icke-ordinarie personal må för budgetåret 1943/44 överskridas med högst 12 000 kronor.

11:o) **Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 11, s. 53—57) föreslagit riksdagen att till Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 3 620 000 kronor.

Till ifrågavarande ändamål har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor. Därav hade i fjolårets statsverksproposition beräknats 750 000 kronor till den verksamhet, som omhändreras av statens flyktingnämnd samt 250 000 kronor till socialstyrelsens lägerverksamhet. Dessa belopp ha visat sig otillräckliga inför den flyktingström, som under den gångna delen av budgetåret sökt sig innanför landets gränser. Socialstyrelsen och statens flyktingnämnd ha därför var för sig inkommit med den 18 februari 1944 dagtecknade skrivelser, vari hemställts om anvisande av ytterligare medel för flyktingverksamheten.

Vad först beträffar flyktingnämndens verksamhet ha densammas utgifter intill den 31 januari uppgått till 631 000 kronor. För återstoden av budgetåret räknas med en medelsförbrukning av ytterligare 580 000 kronor, varjämte avsikten är att lämna bidrag med 150 000 kronor till av vissa hjälporganisationer verkställda understödsutbetalningar intill den 1 november 1943, från

vilket datum danska flyktingkontoret övertagit finansieringen av de danska flyktingkommittéernas verksamhet.

Den av socialstyrelsen bedrivna lägerverksamheten för andra flyktingar än danska har tagit sådan omfattning, att det för densamma beräknade beloppet 250 000 kronor icke visat sig tillräckligt. För tiden intill januari månads utgång hade kostnaderna uppgått till 324 000 kronor. Socialstyrelsen beräknar, att kostnaderna för den återstående delen av budgetåret komma att uppgå till 293 000 kronor.

Sammanlagt beräknas alltså kostnaderna för flyktingnämndens verksamhet och för socialstyrelsens lägerverksamhet i vad avser andra flyktingar än de danska till (631 000 + 580 000 + 150 000 + 324 000 + 293 000 =) 1 978 000 kronor. Efter frånräknande av det för innevarande budgetår anvisade beloppet, 1 000 000 kronor, kvarstår alltså ett medelsbehov av 978 000 kronor eller avrundat 1 000 000 kronor.

Vad angår de danska flyktingarna har flyktinganslaget givetvis icke beräknats för bestridande av kostnaderna för en flyktingström av den storleksordning, som förekommit under hösten 1943. Genom beslut den 29 oktober 1943 ställde Kungl. Maj:t 2 000 000 kronor till socialstyrelsens förfogande från det å förskottsstaten för försvarsväsendet uppförda anslaget till förstärkning av den civila administrationen m. m. Beloppet skulle användas dels till bestridande av erforderliga statliga kontrollåtgärder för mottagande av flyktingar, som i anledning av i Danmark rådande förhållanden ankomma till vårt land, dels ock till utgifter för övrig lägerverksamhet för de danska flyktingarna i avvaktan på en uppgörelse rörande det slutliga bestridandet av dessa kostnader.

Kostnaderna för erforderliga kontrollåtgärder, huvudsakligen vid mottagningsstationerna, beräknas under budgetåret uppgå till sammanlagt 476 500 kronor. Dessa kostnader böra, enligt vad departementschefen förordat, även i fortsättningen bestridas från å förskottsstat uppfört anslag; medel för täckande av ifrågavarande utgifter ha icke äskats i förevarande sammanhang.

Lägerverksamhet i övrigt för de danska flyktingarna, som åsyftar att ge flyktingarna uppehälle och försörjning, har från och med den 1 januari 1944 helt övertagits av danska flyktingkontoret. För täckande av intill sagda dag uppkomna kostnader beräknas åtgå 2 050 000 kronor. Vidare har arbetsmarknadskommissionen för nämnda klientels förseende med klädustrustning haft utgifter på tillhoppa 570 000 kronor. Det har icke ansetts nödvändigt att för närvarande taga ställning till hur dessa utgifter slutligt skola gäldas. Däremot äskas medel å tilläggsstat för att gottgöra berörda utgifter för lägerverksamheten och för klädustrustning.

Det sammanlagda medelsbehovet för flyktingverksamheten uppgår alltså till (1 000 000 + 2 050 000 + 570 000) 3 620 000 kronor.

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för bud-

getåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 3 620 000 kronor.

12:o) **Ytterligare understöd m. m. åt vissa estniska medborgare.** Kungl. Maj:t har (punkt 12, s. 57—60) föreslagit riksdagen att till Ytterligare understöd m. m. åt vissa estniska medborgare på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 775 000 kronor.

Under innevarande budgetår ha vid olika tillfällen sammanlagt 600 000 kronor ställts till kommitténs för rågösvenskarna förfogande att av denna disponeras för bistånd åt estniska medborgare av svensk härstamning, vilka återvänt eller väntas återvända till Sverige.

I skrivelse den 1 mars 1944 har *kommittén för rågösvenskarna* anhållit om ytterligare anslag för fullföljandet av sin verksamhet.

Kommittén har hittills omhändertagit, förutom de rågöbor, som anlände på hösten 1940, tillhoppa 2 105 estlandssvenskar, av vilka 100 anlände under senare hälften av december 1943 och 402 under innevarande år. Denna starka tillströmning av estlandssvenskar har kullkastat tidigare beräkningar av medelsbehovet. Under förutsättning att tillströmningen av estlandssvenskar blir ungefär densamma som nu eller omkring 200 i månaden, har medelsbehovet för de fyra sista månaderna av budgetåret uppskattats till 536 000 kronor, varjämte föreliggande skulder för förläggningskostnader under januari och februari samt för sjuktransporter per båt från Estland under 1943 med sammanlagt 273 000 kronor. Då av tidigare erhållna medel återstå allenast 25 000 kronor erfordras ett anslag av 784 000 kronor.

Departementschefen har till en början erinrat om sitt tidigare uttalande till innevarande riksdag att, med hänsyn till omöjligheten att verkställa några kostnadsberäkningar i fråga om estlandssvenskarna ytterligare medelsbehov kunde komma att anmälas under budgetåret. Det för närvarande erforderliga anslaget har av departementschefen i huvudsaklig anslutning till kommitténs beräkningar angivits till 248 000 kronor för betalande av skulder och 525 000 kronor för verksamheten under tiden 1 mars—30 juni 1944. Det slutliga anslagsbeloppet har angivits till i runt tal 775 000 kronor.

Departementschefen har härjämte anmält sin avsikt att — i händelse en väsentlig ökning av antalet hemvändande estlandssvenskar utöver av kommittén beräknade 200 per månad skulle komma att inträffa och under förutsättning att riksdagen icke framställer någon erinran häremot — föreslå Kungl. Maj:t, att medel till de ökade kostnadernas bestridande anvisas från förskottsstat.

Utskottet.

I likhet med departementschefen finner utskottet skäligt, att kommittén för rågösvenskarna erhåller statsbidrag för att likvidera sina genom hjälpverksamheten för estlandssvenskarna vållade skulder.

Då Kungl. Maj:ts förslag ej heller i övrigt givit utskottet anledning till erinran hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ytterligare understöd m. m. åt vissa estniska medborgare* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 775 000 kronor.

13:o) **Mottagningskostnader för finska barn m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 13, s. 60 och 61) föreslagit riksdagen att till Mottagningskostnader för finska barn m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 740 000 kronor.

Hjälpkommittén för Finlands barn har anhållit om anslag till täckande av vissa kostnader i samband med det nya överförandet av barn till Sverige, som påbörjats med anledning av de senaste bombardemangen i Finland. Det har beräknats, att detta överförande skall omfatta omkring 10 000 barn.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Den alldeles övervägande delen av kostnaderna för omhändertagandet av de finska barn, som numera inkomma till landet, bestrides från enskilt håll, framför allt genom barnens utplacering i svenska hem. Några svårigheter för hjälpkommittén för Finlands barn, som omhänderhar utplaceringen av huvudparten av de hit ankommande barnen, att skaffa svenska hem för de cirka 5 000 barn, som ankommit sedan den 12 februari 1944, ha icke uppstått. Hjälpkommittén anser vidare, att ytterligare 5 000 barn med lätthet böra kunna placeras. Genom enskild hjälpverksamhet torde de även kunna erhålla nödiga kläder. Däremot uppstå i samband med transportererna och mottagandet vissa kostnader, vilkas bestridande bereder hjälpkommittén svårigheter. Såväl av hänsyn till de finska barnen som till svenska intressen är det emellertid synnerligen angeläget, att transportererna och mottagningscentralerna ordnas på ett fullt betryggande sätt. Det torde därför vara rimligt, att staten bidrager till bestridande av dessa kostnader på sätt som hjälpkommittén i skrivelse av den 1 mars 1944 föreslår, varför jag förordar, att ett anslag å 740 000 kronor ställes till kommitténs förfogande. Ett reservationsanslag å nämnda belopp torde böra uppföras å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Skulle finska barn inkomma i landet i väsentligt större omfattning än vad som förutsatts i hjälpkommitténs skrivelse, torde formerna för hjälpverksamhetens organiserande liksom även för dess finansierande böra bliva föremål för övervägande. Visar det sig erforderligt, har jag för avsikt att, under förutsättning att riksdagen icke framställer någon erinran däremot, förorda att medel för ändamålet anvisas från förskottsstat.

Med anslutning till vad departementschefen anfört hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Mottagningskostnader för finska barn m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 740 000 kronor.

Kapitalbudgeten.

Statens allmänna fastighetsfond.

14:o) **Anordnande av tjänstebostad åt landsfiskalen i Tärna distrikt.** Kungl. Maj:t har (bilaga 9, s. 93—96) föreslagit riksdagen att till Anordnande av tjänstebostad åt landsfiskalen i Tärna distrikt å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 70 000 kronor.

I en till länsstyrelsen i Västerbottens län ingiven, den 11 februari 1943 dagtecknad skrift hemställde *landsfiskalen i Tärna distrikt E. Forsberg*, att länsstyrelsen ville söka utverka, att staten uppförde tjänstebostad åt landsfiskalen i distriktet. Forsberg upplyste, att han vid tiden för framställningen hyrde en mindre villa i Tärna kyrkby. I villan hade han upplåtit ett rum till landsfiskalskontor. Villan i övrigt användes till bostad för Forsberg och hans familj. Emellertid hade han förspott, att ägaren till villan ämnade disponera densamma för egen rörelse. Därmed skulle Forsberg stå utan både kontor och bostad. I Tärna finnes nämligen icke möjlighet att förhyra ens ett rum, användbart som landsfiskalskontor. Att uppbringa en bostadslägenhet vore otänkbart.

I skrift till länsstyrelsen den 4 november 1943 meddelade Forsberg, att han för 2 000 kronor förvärvat en i Tärna kyrkby centralt belägen tomt med tillgång till väg och vatten. Tomten hade en areal av omkring 5 500 m². Forsberg förklarade sig villig överlåta tomten till staten för det pris han själv erlagt med tillägg av kostnader för avstyckning och lagfart.

Landsfogden samt *länsarkitekten* i länet ha i avgivna yttranden tillstyrkt framställningen.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har med eget yttrande överlämnat till ärendet hörande handlingar. Enligt länsstyrelsens mening vore Tärna kyrkby den enda lämpliga stationeringsorten för landsfiskalen i distriktet. Länsstyrelsen vitsordade av Forsberg framhållna svårigheter att anskaffa bostad inom Tärna socken och funne förhållandena nödvändiggöra, att tjänstebostad uppfördes åt landsfiskalen i Tärna distrikt i likhet med vad som skett i vissa andra norrländska distrikt, exempelvis i Arjeplog. Med hänsyn till de speciella förhållandena i Tärna borde vid anordnande av dylik tjänstebostad jämväl tillgodoses önskemålen att landsfiskalen erhåller två kontorsrum samt att bostad beredes åt landsfiskalens statsavlönade skrivbiträde.

Sedan Kungl. Maj:t uppdragit åt *byggnadsstyrelsen* att verkställa utredning och utarbeta ritningar för anordnande av ifrågavarande tjänstebostad, ha preliminära ritningar uppgjorts av länsarkitekten i Västerbottens län. Därvid har länsarkitekten utgått från att byggnaden skulle innehålla 4 rum, kök och jungfrukammare som bostad för landsfiskalen, 2 rum som landsfiskalskontor, 1 rum med sovalkov som bostad för landsfiskalsbiträdet samt 1 s. k. övernattningsrum för besökande tjänstemän m. fl. Byggnadsstyrelsen beräknade kostnaden för uppförandet i Tärna kyrkby av en byggnad i enlighet med länsarkitektens ritningar till 76 000 kronor, varav ett belopp av

5 000 kronor avsåge yttre planeringsarbeten. Härtill komme kostnaden för tomt.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Med hänsyn till de alldeles speciella förhållanden, vilka — enligt vad handlingarna i ärendet utvisa — äro rådande inom Tärna landsfiskalsdistrikt, synes det mig påkallat, att inom distriktet på statens bekostnad anordnas en tjänstebostad, därvid bostaden tydligen bör förläggas till Tärna kyrkby samt uppföras å den tomt, som landsfiskalen i distriktet E. Forsberg inköpt och förklarar sig villig överlåta till staten. Byggnaden torde kunna inrättas i huvudsaklig enlighet med det av länsarkitekten i Västerbottens län uppgjorda förslaget. Dock synes särskilt övernattningsrum icke erforderligt. Då förslaget även i vissa andra avseenden torde kunna förenklas, räknar jag med att statens sammanlagda kostnader för ifrågavarande ändamål skola kunna begränsas till 70 000 kronor.

Angeläget är att byggnaden kan tagas i bruk den 1 oktober 1944. Till bestridande av ifrågavarande kostnader bör därför ett investeringsanslag anvisas redan å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Anslaget torde rubriceras Anordnande av tjänstebostad åt landsfiskalen i Tärna distrikt och uppföras under statens allmänna fastighetsfond. Självfallet böra landsfiskalen och landsfiskalsbiträdet, sedan bostaden tagits i bruk, erlägga hyra för densamma med skäligt belopp.

Ehuru utskottet funnit den beräknade kostnaden för anordnande av tjänstebostad för ifrågavarande befattningshavare väl hög, har utskottet likväl ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet förutsätter emellertid, att frågan om nedbringande av kostnaderna genom förenklingar eller annorledes tages under övervägande innan anslaget ställes till förfogande för vederbörande myndighet.

Utskottet.

Under återopande härav får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Anordnande av tjänstebostad åt landsfiskalen i Tärna distrikt* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 70 000 kronor.

Stockholm den 18 april 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 95.

Reservation

vid *punkten 14:o* (Anordnande av tjänstebostad åt landsfiskalen i Tärna distrikt) av herr *Pettersson* i Dahl.